

Előfizetési feltételek:

Szétküldéssel
 helyben vagy vidékre postán:
 Egy hóra 40 kr.
 Negyedévre 1 frt — kr.
 Félévre 2 frt — kr.
 Egész évre 4 frt — kr.

Kiadó-hivatal:

Kossuth Lajos-utca. (Biharmegyei takarékpénztári épület), hova a hirdetések és az előfizetés-díjak küldendők.
 Egyes szám ára 8 kr.

HÉTFŐI

ÉRTESÍTŐ

Hirdetések díja:

6 hasznos petisorsért egyszer 6 kr.
 Háromszor és többször 4 kr.
 Nyilttér 4 hasznos petisorsért 20 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetés és nyilttérért 30 kr.
 Reklamok soronként 1 frt.

Szerkesztési iroda:

Kossuth Lajos-utca (Biharmegyei takarékpénztári épület).
 Kéziratok vissza nem küldetnek.

TÁRSADALMI HETILAP.

STERN LAJOS Nagyvárad, Bémer-tér.

Felajánlja a béli idényre női és férfi lakcipőit, ingeket, gallérokat, nyakkendőket, női és férfi keztyűket, klakkot és zsebkendőket,
 a legjutányosabb árban.

rosban egy magát lovag Bihari Károlynak nevező fővárosi rendőrfogalmazó gyanus magaviseletével kelt feltűnést. Az illető azt mondja, hogy a budapesti főkapitányság küldte Komáromba, hogy ottan egy 90 ezer forintos sikkasztási ügyben nyomozzon. A család megtudván a dolgot, hogy a komáromi rendőrség információkat kért róla a budapesti rendőrségtől, megszökött, de Esztergomban elfogták. Még a vasárnap folyamán Budapestre kísérték és elcsukták. A fiatal csalóról kiderült, hogy számos lopás, tolvajlás büntetése.

punk főmunkatársa olvasta fel. A felolvasás minden tekintetben méltó volt az egészében és részleteiben egyaránt kitűnő dolgozathoz. De a felolvasás után felviharzott tapsokban bizonyára nagyrésze volt a felolvasónak is.

Dr. Hoványi Gyula jogtanár, mielőtt hozzá fog az előadásához, udvariasan bocsánatot kér, hogy az előző felolvasástól egész más irányban hangolt közönség figyelmét egyszerre olyan száraz témára kell áttértenie, mint amelyet ő tűz tit ki tárgyál: »A törvény«-re. Azután világos populáris stílusban adja elő a »törvény« eredetét, kedélyes példákkal világítja meg a társadalmi és fizikai (causal) törvény különbségét s előadását ismételt bocsánatkéréssel fejezi be.

Dr. Hoványi Gyula előadása is nagy tetszést aratott.

Hírek:

Egy ügyvéd hirtelen halála.

Az ember sohasem tudhatja, mire virrad; nem is gyanítja, hogy széles jócekek háta megett ott settenkedik a borzalmas halál, mely irgalmatlanul suhint felénk, ha ütött az óra, mely az enyveszet, az örök pihenő kezdetét jelzi gyászos kongásával.

Mocsáry Nándor ügyvéd, ki Nagyvárad társadalmának általánosan ismert és becsült tagja volt, tegnap vasárnap reggel hét óra tájban a legjobb kedélykangulatban hagyta el nyughelyét és szokott sétájára indult, azonban lakásától alig néhány lépésnyire hirtelen rosszul lett, összerogyott és a járda kövezetéről kelleit lakására szállítani a magával tehetetlené lett embert.

Dr. Baróthy városi kerületi orvos azonnal megjelent a betegnél és szívhűdést konstatait, de nem találta a bajt életveszélyesnek.

Mocsáry nem is érezte magát eleinte nagyon betegnek, mert tejet kért és ivott is, de egy óra mulva, hirtelen elhagyta eszmélete és rövid idő alatt kieszendett.

A hirtelen halál híre városszerte nagy szenzációt és részvétet keltett. Mocsáry temetése valószínűleg holnap megy végbe.

A Szigligeti-Társaság matinéje.

Valóban fényes, impozáns közönség töltötte meg tegnap d. e. 11 órakor a kir. jogakadémia dísztermét — csaknem a zsufolásig. Nem képviseelve, hanem teljes számmal volt jelen az intelligencia, különösen a hölgyek részéről.

A felolvasásokról elég volna annyit mondanunk, hogy teljesen megfelelték a várakozásnak, mert hiszen a várakozás nagy volt, de a kitűnően összeállított programnak minden pontja, mintegy önálló részt követel magának az általános dicséretből.

A felolvasó ülés első tárgya volt Szalóky Eleknek mély, megható költőiséggel s igaz érzéssel írt költői beszéde: »Kompolti Veronka.« A szép költemény hatását fokozta a sikerült előadás.

Még le sem zajlott a tapsvihár, mikor Potássy János megkezdte mély tudománnyal írt értekezését, (vagyis inkább tanulmányát) »Egy virág kultuszáról.« Felolvasását azonban nagyban devalválta épen a tudomány íz. No de azért megdijezték, — hogyne, mikor hosszú előadását a »szerelem« mel fejezte be.

Ezután Szunyogh Lorándné rajza következett: »A hegyek között.« A gyönyörű, buskomor hangu rajzot, melynek minden sora a női, de gyakorlott finomságra vall, Rácz Mihály la-

szóló voltak: Aczél Zsigmondné, Auspitz Irén, Baróthy Ákosné, Bérczyné, Berczy Margit Böszörményi Gézáné, Böszörményi Tilda, Bordé Ferenczné, Cziffra Gerőné, Cziffra nővérek, Dus Lászlóné, Dus Irénke, Frankó Endréné, Frankó Marzit, dr. Frankó Józsefné, Fráter Kálmáné, Fráter nővérek, Gerő Arminné, Giraud Otomárné, Giraud Vilma, Glac Antalné, Goldsehmiedt Irén, dr. Gyémánt Jenőné, Imre Jánosné, Imre Jolán, Inceze Irén, Kágyi Lajosné, Krasznainé F. Mari, Kolliner Irén, Lázár Mártonné, Makal nővérek, Markbreit Irma, Maróczy Jánosné, Miskovszkyne, Miskovszky nővérek, K. Nagy Sandorné, Nagy Sandorné, Pallay Lajosné, Palley Erzsike, Potássy Jánosné, Pusás Lajosné, Rácz Mihályné, Rechné Bauer Zsófia, Recht Sarolta, Ritók Zsigmondné, Ritók nővérek, ifj. Rimanóczy Kálmáné, dr. Sarkadi Lajosné, Sarkadi Adél, dr. Személyi Kálmáné, dr. Szombathy Istváné, Szoboda Helén, dr. Szolcsanyi Hugóné, Szűts Izsóné, Schwarz Jakabné (Elesd), Schwartz Paula, Tóth Karola, Weiszlovits Lajosné, Verthan nővérek, Ujházy Sarolta, Zubor Károlyné, Zubor Andrea.

* **Temetések.** Nagyvárad város egyik tipikus alakja, Komlóssy Pál, akit nagyszámu ismerősei általánosan »Pali bácsi«-nak neveztek, folyó hó 1-én elhunyt. Egyike volt ő is azoknak, akiket Kossuth Lajos névtelen féltelenek-nek nevezett. Nagyváradon született ez előtt 73 évvel; itt tanult, majd Pesten, hol az ügyvédi vizsgát 1847-ben tette le.

Mikor elhangzott a költő riadója:
 Talpra magyar, hi a haza!
 Itt az idő, most vagy soha!

sietett azonnal a szabadságharc zászlója alá. Honvéd-tüzér-főhadnagyságig vitte föl a küzdelmes napok alatt. A besoroztatástól megszabadulván, nemsokára megengedték neki, hogy ügyvédeskedjék; mint ügyvéd Mező-Keresztesen lakott, hol bátyja, a már előbb elhalt Komlóssy Antal volt a fő-zolgabíró.

Dr. Korda Kálmán országut-utcai házában hunyt el szegényen, alig hagyva maga után valamit. Tehetése szíriant szolgálta a köz-, de különösen az 1848—9-iki honvédek ügyét; buzgózkodott a vértanúk requeimjének megtartása érdekében.

Az öreg »Pali bácsi« temetése tegnap délután fél négy órakor ment végbe igen szép részvét mellett. Koporsóján ott volt a tüzérfőhadnagyi attilája, kardja, csákója — melyek a »Biharmegyei s nagyvárad-i régészeti egyesület« múzeumának hagyott. Koszorut tettek ravatalára az ügyvédi kamara, dr. Korda Kálmán és családja, s keresztleánya: Zilahy Viola. Most már ott pihen az olaszii közsírkertben.

Nagyvárad egy másik tisztos, éltes polgárának is tegnap délután ment végbe a temetése nagypecentezei lakásáról. Hirsch Márkus hűlt tetemeit családján kívül nagyszámu közönség kísérette ki az izraelita temetőbe, ahol a szokásos szertartások után átadták porhüvelyet az anyaföldnek. — A nagyvárad-i izraelita szentegyet, melynek a megboldogult tagja volt, külön gyász-

Táviratok.

A viczinális ügy.

Budapest, febr. 2. (A »H. É.« ered. táv.) A kereskedelmi miniszter a képviselőház szombati ülésében kijelentette, hogy a képviselők bármikor átnézhetik a viczinális vasutakra vonatkozó iratokat. Pázmány Dénes ma el is ment a kereskedelmi minisztériumba, a hol tényleg rendelkezésére bocsátották az iratokat és egy külön szobát is, hogy kényelmesen dolgozhassék, a képviselő azonban kijelentette, hogy ma ugyan még nem, de egy-két nap mulva igénybe veszi ez engedélyt.

Öngyilkos iskolás fiu.

Budapest, febr. 2. (A »H. É.« ered. táv.) Blum Adolf fővárosi kereskedő Adolf nevű 13 éves fia, ki a II. gymnáziumi osztályt végzi, vasárnap délután 5 órakor a Margithidről a Dunába ugrott, a honnan két rendőr húzta ki a szárazra. A hideg fürdő valószínűleg életébe kerül. Azért akart öngyilkos lenni, mert atyja megtiltotta neki a szivarozást.

Hamis ezres bankó.

Liptó-Szent-Miklós, február 2. (A »H. É.« ered. táv.) A család egy nem mindennapi módjának esett áldozatul Kruoss János kereskedő. Tegnapelőtt posztóvégeket áruló házaló Krivoss üzletének kirakata előtt elcsuszott és látszólag véletlenül bezusztta a kirakat nagy üvegét. Kruoss erre követelte a kárt. A hazaló egy ezresbankót adott át a kereskedőnek, ki a pénzt felváltva, 980 frtot vissza adott belőle. Másnap kisélt, hogy az ezres bankó hamisított volt. A hazalót keresik.

Eletunt pénzügyőr.

Budapest, febr. 2. (A »H. É.«) Benes János pénzügyőr ma délután József-utcai lakásán szerelmi bubánat következtében amoniakot ivott s meghalt.

Fiatal szélhámós.

Budapest, febr. 2. (A »H. É.« ered. táv.) A rendőrség most egy fiatal szélhámóst tartóztatott le, a kinek fiatal kora daczára meglehelős viharos és sötét mulja van. Ez a szélhámós Brandspiegel fővárosi kereskedőnek 22 éves Károly nevű fia, a ki legutóbb Döblingben volt mint kereskedelmi gyakornok alkalmazva. Brandspiegel Károly január 30-ikán a bécsi Bankvereinnál Kotány János bécsi szállító és bizományozog által kiállított két kötelezvény akart leszámíttatni, melyek összesen 800 frtról szóltak. A bank kiderítette, hogy a kötelezvények hamisak. Brandspiegel neszét véve a dolognak, megszökött. Erre a bécsi rendőrség értesítette a budapesti főkapitányságot a dologról. A fővárosi kapitányság megindította a nyomozást és elrendelte a fiatal család köröztesét. Tegnap Komáromból az ottani rendőrségtől távirat érkezett, melyben el van mondva, hogy a vá-

Az előrehaladt idény miatt

MITTHELLER EDE a legszebb és legolcsóbb ruhák készítenek.
 (Főutca, Orsolya-apácák bérháza) Szövetek motereukint gyári áron alól kaphatók.

jelentésben tudatta a halálhírt és testületileg szintén részt vett a végtisztességtételben.

* **Büntetés elől a halálba.** Mező-Telegd községében — mint levelezőnk írja, egy Kovács András nevű legény, ki lopás büntetésében érezte magát hibásnak, a büntetéstől való félelemből felakasztotta magát. Tegnap ejtette meg a bíróság a helyszíni szemlét az orvosrendőri hulla-vizsgálattal kapcsolatban. A szegény büntöst, ki életével fizette meg egy balépését, nagy részvét mellett kísérték a temetőbe.

* **Nagy lopás a törvényszéki elnök-nél.** Gyálkay Lajos kir. törvényszéki elnök kárára nagy lopást követtek el. Az ellopott tárgyak értéke meghaladja a 400—500 forintot. A rendőrség a vett bejelentés folytán azonnal megindította a nyomozást, melynek eredményéről a vizsgálat érdekében nem közölhetjük az adatokat.

* **Névmagyarosítás.** Goldglancz Ábrahám h.ujfalui lakos vezetéknévét belügyminiszter engedélyével Mezeire változtatta.

* **Homes és Fey.** Keveset mondanánk, ha boszorkányoknak neveznénk őket, s nem monduk eleget, ha művészeknek nevezük. Az ő művészetük ott kezdődik, ahol a mi közönséges, hétköznapi gondolkozásunk megáll. S ahol homályosan keresztül láthatunk a szemfényvesztés fátolyán, bámulva állunk meg az ügyesség, a nimotechnika értelmünket meghaladó fejlettsége előtt. Azt látni és hallani kell! hiszen még akkor se hiszük. A tegnap esti előadás, a zsúfolásig megtelt karzat és földszint élénken bizonyítja, hogy a spirítuszok kedves vendégeink. S hogy a mai napi második előadás, már visszavonhatlanul utolsó bucsuelőadás lesz, bizonyítja, hogy mindenütt kedves vendégek.

Mulatság.

A jégről. Gyertyaszentelő napján, azt mondják, kijön a medve barlangjából és szétneéz a világban, lát-e telet; ha lát: akkor kin marad, ha pedig enyhe tavaszi szellő fujdogál: akkor visszamegy odujába és a másik oldalára fordulva aluszik tovább, mert akkor még lesz tél.

Na ez a medve ő nagysága, a ki tegnap Nagyváradon vizitált, ugyancsak törhetne koponyáját, míg határozott véleményre tudott jutni, mert míg a sporttéri jé pályát a nap hevétől majdnem használhatatlan lett, addig a városligeti pályán még mindig kitűnően lehetett korecsolyázni.

A jelen volt hölgyek névsora a következő: Bakó Rózsika, Berger Sárka, Biró Mariska, Brunner Anna, Czeglédyné nővérek, Hunger Teréz,

Grósz Szeréna és Regina, Jelenesik nővérek, Járóssy Margit, Fried Margit, Fischer Róza, Gutmann Margit, Garmán Károlyné, Günsberger Margit, Kálmán Eszter és Etelka, Kleinfeld nővérek, Klein Zseni, Klein nővérek, Markovits Adél, Munk Juliska, Papp Olga, Rosenfeld Róza, Szántay nővérek, Szemes nővérek, Szilágyi Erzsike, Wallerstein nővérek, Zeitner Jolán stb.

A nagyváradai pinczér-egylet bálja. A nagyváradai pinczér-egylet — mint minden évben — az idén is rendez táncmulatságot, csak hogy ezuttal sokkal fényesebbnek és látogatottabbnak ígérkezik, mennyiben a bál a szálódások, vendéglősök és kávéosok védnöksége mellett fog megtartani. A rendezőségnek már eddig is sikerült az intelligens közönség soraitól több fiatal embert megnyerni a bálrendező bizottságba. A szálódások, vendéglősök és kávéosok szintén erősen mozognak a bál sikere érdekében és ma délután 3 órakor Czegléd Sándor és Hillinger Lipót meghívására a „Fekete sas” alsó termében szintén értekezletet tartanak, melyen, az előjelekből ítélve, nagy számban vesznek részt a meghívottak.

A piczulásbankok közgyűlése.

Nagyvárad, február 2.

Rövid idő alatt két takarékegylet létesült Nagyváradon és mindkettő tulszárnyalta a régit: a várad velenceit.

A takarékegyletek arról tesznek tanúságot, hogy városunkban igen szép lendületet vett a takarékosági hajlam és a szövetkezetek vezérferfiái az élvezett csekély jutalom dacára a legközeltekintőbb módon és ugyszólván inkább csak a közügy iránti lelkesedésből a legkitünőbbben igyekeznek megfelelni nagy felelősséggel járó hivatásuknak.

Ugy a „Nagyváradai polgári takaré- és segélyszövetkezet”, mint a „Nagyváradai takaré-, hitel- és segély egyleti szövetkezet” vasárnap dél előtt 11 órakor tartotta meg évi rendes közgyűlést, mely elég szép érdeklődés mellett folyt le.

A „Polgári takarékegylet” közgyűlését, amennyiben konstatalva lett, hogy az alapszabályszerűleg meghirdetett és határozatképes, Sarkadi Tihamér elnök nyitotta meg, üdvözölve a megjelent üzletrészeseket.

31 tag volt képviselve 1253 üzletrészszel.

A jegyzőkönyv vezetésére elnök dr. Rosenthal Mórt és a hitelesítésére Kolliner Miksát, Sztanikovits Józsefet és Beczka Lajost kérte fel.

Ezután Czél Zsigmond üzletgazdátó előterjesztette az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentéseit, melyeket a közgyűlés egyhangulag elfogadván, a szokásos felmentvényeket megadta.

A megüresedett öt rendes és pótfelügyelő bizottsági tagságra Sonnenfeld Adolfot, dr. Duma Flóriánt, dr. Fodor Gyulát, Blum

Gézát, Scherz Károlyt (rendes tagok) és dr. Weisz Márton, valamint Sziládky Ernőt (pótagok) választották egyhangulag.

A takaré-, hitel- és segély-egyleti szövetkezet közgyűlése is kellő számu üzletrészes jelenlétében folyt le.

Sipos Orbán, a tőle már megszokott ékes szózással nyitotta meg az ülést; jelentette hogy 25 részvényes 907 üzletrészszel van jelen, tehát a közgyűlés határozatképes és szabályszerűen megalakulhat.

A szövetkezetet — ugymond — tisztán jótékonyági célzat hozta létre, hogy a közgazdasági erkölcsöket fejleszse, távolról sem gondolnak a vagyonszerzésre, csupán a takarékosági hajlam erősítésére törekedtek és fognak törekedni a jövőben is.

Nyolcz évet fejezett be a szövetkezet. A porsemekből tekintélyes tömeg alakult, mely nyilvánulását a jelentékenynek nevezhető tőkében találja.

Az elnöki megnyitó után — mely nagy tetszéssel találkozott — Gábel Jakab üzletgazdátó kérte fel az elnök a jegyzői tiszt betöltésére és hitelesítőül Róth Kálmán és Nagy Sándor üzletrészeseket jelölte ki.

Gábel Jakab üzletgazdátó olvasta ezután az igazgatósági jelentést, mely a szövetkezet anyagi és erkölcsi működéséről igen szép szövegben ad számot.

A közgyűlés a jelentést egyhangulag tudomásul vette.

A mérleg, valamint a nyereség és veszteségszámlára vonatkozólag adott felügyelői bizottsági jelentés felolvasása után elnök a közgyűlés határozatából kijelentette, hogy a felmentvényt a szokásos fentartással az 1895. évi évre ugy az igazgatóságnak mint a felügyelő bizottságnak megadják.

Sipos Orbán elnök indítványára a tiszteletdíjakat 1050 forintban állapították meg és pedig üzletgazdátónak 300 frot, pénztárnoknak 300 frotot, könyvelőnek 300 frotot és a jegyzőnek 150 frotot.

A felügyelő bizottság tagjaiul újra a régieket választották.

A közgyűlés berekesztése előtt dr. Friedländer Sámuel méltatta Sipos Orbán elnöki érdemeit, aki mint egy világitó oszlop mutatta meg az utat, melyen a boldogulás felé lehet törekedni. Az alak, aki minden anyagi haszon nélkül buzgólkodik és fárad mindenütt, ahol a közjó, a közérdek appellál fényes vezérlő tehetségére. Éltette Sipos Orbán elnököt.

Viharos tetszés kísérte a beszédet, melyért az ovációban részesült elnök köszönetet mondott.

Gábel Jakab üzletgazdátó indítványára a közgyűlés a kereskedő ifjak körének, mert helyiségeit a szövetkezetnek díjmentesen átengedte, jegyzőkönyvi köszönetet szavazott és erről kivonaton értesítik a kör elnökségét.

A „HÉTFŐI ÉRTESSÍTŐ” TÁRCZÁJA.

Az anya.

A „Hétfői Értesítő” eredeti tárczája.

Irta: **Körsznai F. Mari.**

Kimerülve, sápadtan, de a boldogságtól átszellemült arccal fekszik hófehér vánkosán a fiatal anya. Lábujjhegyen jár mindenki, a gyöngéd férj, a jó anya. Még a cselédség is kiméletes most az egyszerű és szokatlan készséggel tesz eleget kötelességének. Hiába, mióta a legmagasabb helyről kimondatott az átok, azóta rang- és módkülömbőség nélkül kinok között juthat a legnagyobb boldogsághoz, legmagasztosabb hivatásához a nő; nagy fájdalmak árán lehet csak igazi nő, azaz anya.

De mily busásan van kárpótolva szenvedéséért. Mert van-e ahhoz hasonló boldog és boldogító érzés, mint aminőt egy fiatal anya érez? Aligha. — Ki ezt át nem tudja érezni, az szánandó. Mily boldogság a tudat, hogy mi adtunk életet egy lénynek, kinek annyian örülnek. A férj boldogságtól sugárzó arca már magában is elég jutalom. Aztán jönnek a boldog nagyszülők. Hogy nézegetik, hogy gyönyörködnek benne. — — — De mi az, ami itt távol tartja, elüzi a szokásos örömkifejezéseket, mi az, ami elnémitja azt a kellemes, zajos

ide-oda futkosást, ami karöltve jár mindig az ilyen családi eseménynyel?

A gyöngéd férj, az ujdonsült apa miért nem örül úgy mint kellene, mint ahogy az természetesen elvárható tőle? A nagymama arca is oly különös, úgy tétováz, nem fog oly örömmel ahhoz a teendőkhöz, ami már a nagymamák teendője örök idő óta és a melyet nem egyszer gyakorolt már buzgón.

Olyan rejtélyes mindenki. Csoportok alakulnak és folytonosan sutognak. Olyan félve, hogy az Istenért meg ne hallja az a sápadt asszony, akiért remegnek,

»Hallottátok — bugtak már a szomszédban is — Gsereinének ikre van. — Szegény — mondák egyhanguan és igazán sajnálják. Hiszen azt nem lehet mondani, sajnálni szeretnek az emberek, csak legyen minél több ok rá.

— Isten-csapás — mondják a cselédek. Két poronty. Mikor egy is mennyit tud bögni. A férj meg igazán desperát. Olyan gyenge az asszonyka, úgy sajnálta már előre azért is, hogy egygyel kell kinlódnia, egyet táplálnia. Nem csoda tehát, ha villámcsapásként hatott rá, hogy az oly várva-várt jövevény nem egyedül jött. Nem tudott örülni nekik, bevallotta magának. Hiába, az élet igen nehéz és egyszerre két gyermek, és még hozzá két leány, kissé sok az áldásból.

Féltette a szegény asszonyt, hogy fogja elviselni e csapást? Mikor neki lesz velük a legtöbb baja. És milyen gyöngé; e hir hallatára még veszélyes betegséget kaphat.

Az egyik kis leányt elvitték mindjárt pár napra egy másik szobába. A nagymama vállalta magára a misziót, kiméletesen tudtára adni.

Odaült leánya ágya mellé és kiméletesen kezdte előkészíteni a valóra. Minden ízében reszketett, el volt készülve a legrosszabbra. A férj aggódva állott egy ajtónál, hogy ott legyen, ha baj történik.

De nem történt semmi, még csak el sem ájult. Hozzák be mindkettőt — mondá elhaló, gyöngé hangon és tegyük egyiknek fülébe kék, a másikéba piros fülbevalót, hogy tudjam mindig melyiket szeretem jobban.

Rejtélyes anyaszív — csak anna knem volt sok a két gyermek.

Dolores inferni.

— A „Hétfői Értesítő” eredeti tárczája. —

Irta: **Mandel Viktor.**

I.

Midőn már majdnem teljesen fölélték Majorossyék azt a kis vagyont, a mit a család, a megboldogult Majorossy László megtakarított, a család egy kis földszintes, külvárosi háza volt kénytelen megvonulni.

A vallástalanság.

— Alkalmi lamentáció. —

Nagyvárad, febr. 1.

Gyermekkoromban ott, a hol születtem, az öt-hatezer lelket számláló mező-városban öngyilkosság történt. Valami egyszerű ember borotvával metszette el torkát, hogy megszabadítsa magát házastárs feleségétől, aki a családi életet kínzó pokollá változtatta át. És ez az öngyilkosság hónapokon keresztül foglalkoztatta a kis mező-város egyszerű lakóit. Nem akarták elfeledni a szerencsétlen embert, aki eldobta magától életét önként s a kit nem is tisztességesen elhunyt halottak között, hanem a temető árkában földeltek el talán ének, harangszó és papi búcsúztató nélkül. A vallásos, hitbuzgó nép borzalommal eltelve gondolt az öngyilkosra s jogosnak tartotta, hogy vele szemben az egyház nem alkalmazta azt a végtisztességtételt, a melylyel a természetes halállal kimultakat kísérti ki a sírkertbe, hol a boldog feltámadás reménységének ólén pihenik az élet fáradalmait azok, akiknek szeméit a hit fogta le.

Alig félszázad alatt azonban sokat haladtunk minden téren. Humánizmusunk fellázadna, ha ma az öngyilkosokkal úgy bánék el az egyház, mint régebben tette. Kiallítják az öngyilkosokról egyszerűen az orvosok, hogy bolond volt, megőrült, mielőtt a végzetes tettet elkövette s az egyház nem skrupulózuskodik többé, hanem a megboldogultat elkíséri az utolsó uton.

Az egyház illetén eljárása volt-e befolyással az öngyilkosságok számának korlátozására? Nem tudom. Az azonban tény, hogy korábban, mikor a vallásos nevelésre ugy a különböző felekezetek, valamint az állam is sokat adott, vagy legalább többet, mint a jelen időben: az öngyilkosságok koránt sem valának olyan gyakoriak, mint most. Valóságos mániá. És esodálatos, hogy a társadalom valamennyi osztályában egyint dül. Mágus, bankár, hivatalnok, tisztviselő, dzsentri, kézműves, paraszt és napszamos s ezek között öreg és fiatal, sőt gyermek is nem átalja bizonyos körülmények folytán eldobni az életet, Isten legbecsesebb ajándékát.

A ház valóban nagyon otromba ellentéte volt a másiknak; mintha csak tulszerénységével akart volna feltűnni, nem hogy kiállt volna a többi házak arcvonalából, hanem nagyon is elbújt mögöttük. Laci, a jogász tiltakozott is ellene váltig, s valóban lehetett volna külön lakást is bérelni, mert előzőleg mindent pénzre tettek — a butorokat is az utolsó darabig eladták; de a mama minden áron utcai lakást akart. Ideges, szenzitív, s mindenk felett hű nő volt; valóságos dühbe jött a legkisebb ellenkezé sre, a mi hiúságát provokálta; hogy lehet az helytelen, a mit ő tesz. Tipusa volt azoknak, kiknek akaratát a nyilvánosság nem dominálja, hanem egyszerűen pótolja. Örökös az utczán volt; először férje, majd felnőtt fia karján tetszelgett. Esténként pedig vége-hossza nem volt a vendéglátásnak. És valóban kitűnően értett a szórakoztatáshoz; nem volt csak egy beszéd tárgya: önmaga, de olyan ügyesen tudott előadni, s az elbeszelt részleteket olyan ügyesen variálta, hogy sohasem vált unalmassá. Szegény, buskomor természetű férjének az idegzetét ez az örökös nyugtalanság tette tönkre; nyilván neje hiúsága ölte meg. Most le kellett mondania a vendégeskedésről, de ha az utca — lett legyen az akármilyen — sem lett volna folyton szemé előtt, okvetetlen halálát okozza a nyilvánosság teljes nélkülözése.

A fiu sajátosságos vegyülete volt az apa és az anya természetének: arca, nehézkes mozdulatai, elmélkedő, poetikus kedélye atyjára vallottak, sértődő, ingerlékeny természete, ábrándozó s bizonyos tekintetben szegyenkező hiúsága pedig anyjának képeztek az örökét. Azon exotikus kevesek közé tartozott, kik ismerik és belátják gyöngeségeiket, felszértségüket, s azt hiszik, hogy ez a képesség különb, tökéletesebb em-

És beszéljete bármit, kutassátok bárhol okait ezen elszomorító jelenségnek, csak oda fogtok jutni, hogy a megdöbbentően szaporodó öngyilkosságok végokait ott kell keresnünk a vallásos nevelés elhanyagolásában.

És a vallásos nevelés hiányát nem pótolhatjátok semmivel. A vallástalan szív, elme, lélek nem lehet jó. A vallástalan embernek fogalma sincs az erkölcsi életéről s a kinek erről fogalma nincs, azt nem korlátozza semmi.

Csinálhattok törvényt szekérszámra, szabályozhatjátok az emberi tevékenység minden nyilvánulásait, körülírhatjátok a jogokat, kötelességeket: nem lesz, aki azokat tiszteltben tartsa, alkalmazza és teljesítse.

A világralmat kezében tartó Róma akkor bukott el, a mikor naponként husz edictumot hirdettek ki a caesarok.

Mintha ezen az uton haladnánk! Nem sötét szemüvegen át nézünk, óh nem! Tények hosszú sorozata áll előttünk, amely azt mutatja, hogy erkölcsünk kétségbeejtő módon hanyatlanak. Pedig mint egy kiváló történész megjegyzi, az erkölcs hanyatlása folytán több állam pusztult el, mint szerencsétlenül végződött ütközetekben.

*

Nincs nap, hogy vagy itt, vagy ott sikasztásról ne hallanának. A sikkasztó egy része börtönbe kerül, más része jól irányzott lövéssel menekül a földi igazságszolgáltatás keze elől.

Nem szórványos jelenség ez, hanem nagy kiterjedésben dúló nyavalya.

Nincs a törvényhozónak annyi §-sa, amennyi eme baj gyógyítására elegendő. Olyan az, mint a rák, hiába vágják ki, újra kiújul.

Mi lenne tehát a panacea?

Hát egyedül a vallásos nevelés. Ethikai embert vallásos nevelés nélkül elképzelni nem lehet, vagy hogy ha lehet is elképzelni — olyan nincs!

Bizonyosság erre legközelebb nálunk egy sikkasztó postatiszt, aki a börtönben várja elítélését, bizonyosság egy adópénztárnok, aki nem sikkasztott ugyan, — mint a hivatalos vizsgálat mondja, — hanem életmódja, családja iránti kötelességérzetének meghiűbbanása eléggé ismeretes.

berekké teszik őket másoknál. Szenvedélyességét, mely minden lelki funkciójára kiterjedt, jótékonyan mérsékelte, vagy legalább utját vágta szanaginizmus, mely mindenütt az ujat, az izgatót kereste. Türelme, kitartása nem volt semmihez; azt szerette volna, hogy egyszerre kész legyen minden, a mihez hozzá fog.

Kétségbe esett, ha arra gondolt, mikor lesz már belőle erőt ember. Mikor egy éjjel három óra tájban fölébredt, hevesen elkezdett zokogni, vonaglni; atól félt, hogy az éj hátralevő részét álmatlanul kell eltöltenie.

Baráti és szerelmi viszonyai (ő ugyan minden nővel való ismeretségéről úgy beszélt, mint szerelmi viszonyról) szintén ilyen rohamos, erőszakos jellegűek voltak.

A nők előtt látszólagos közönye keltett némi érdeket, a mit azonban majdnem tönkre tett részint a túlzás, részint halk, félénk társalgása, mely a nők szemében saját diadaluknak tűnt fel közönye fölött.

A pillanatnyi impresszió rendszeren minden érzékét fogva tartotta, csaknem megfőszottotta eszelekvési képességétől.

Ha valamelyik lány szóba állott vele, nyilván azt hitte, hogy a következő pillanatban szerelmet vall neki a lány! — s ez a gondolat szinte öntudatlanná, lethargikussá tette. Lidércnyomásként hatott reá a nők közelsége — maga sem tudta miért? . . . Talán félt tőlük.

Hanem aztán a jelen kísértő pillanatával együtt elszállottak képzelődései is, mihelyt egyedül maradt, egyszerre belátta gondolatainak irombaságát, tökéletlenségét, s elfogta a helyrehozhatatlanság melankholiája. Elmerengett, elmélyedt abba az örületes nagy témába: mi az élet? A melankholia kőden keresztül nézte és

Az ilyen életmódok mellett, a mai anyagi irányu korban, csak a börtön, méreg vagy pisztoly következhetik.

Csak aztán példát vennének róluk az emberek!

Omega.

Iskolai ünnepélyek és az ezredév.

Nagyvárad, febr. 2.

Ritka nemzetnek jut osztályrészül a sorstól az a szerencse, hogy fenállásának ezredik évét ünnepelhesse. Oly nép pedig, mely ezredéves alkotmányos multtal dicsekedhessék, a magyaron kívül kevés él a földtekén. E magasztos ünnep, e ritka történelmi momentum emlékére rendezi Árpádnak századok viszontagságain átvérgődött népe a millenniumi kiállítás és a többi emlékünnepet, hogy számot adjon a múltelt nyugati államoknak kulturájáról, ipari és kereskedelmi előhaladásáról. E haladásnak munkás tényezői, a magyar társadalom osztályai külön-külön, és egyesüsten viribus unitis feszítik meg erejüket a siker érdekében, s ezen ákczióban nem az utolsó helyet foglalják el a nemzeti nevelés bölcsői; az iskolák sem. Nagyvárad községi tanintézetei közül eddigelé csak az ipariskolának van ilyen alkalmi programja a millenniumi kiállításra, daczára azon sok kalamitásnak, mely ez iskolát az év folyamán érte. A dr. Tóth Mihály és Szűcs Izso tervezte technológiai és egyéb rajzgyűjtemények bizonyára a millenniumi tárlaton is felkeltik a szakkörök érdeklődését s újabb babért szereznek majd az iskolának s vezetőinek egyaránt.

Az elemi iskolák egyöntetű programjának megállapítása tárgyában most folynak paedagógusaink közt a tanácskozások.

Kétségtelen, hogy bár a nemzeti ünnepély főrése a nemzet szívet, a fővárost érinti, mindazonáltal átérzi azt minden magyar, s ünnepel az egész országban minden város, falu és iskola; kétségtelen másrészt, hogy népoktatás-ügyünk e század végén minden ágában sokat haladt, s hogy a millenárius ünnep a legtanulságosabb és legalkalmasabb eszköz arra, hogy az ifjúságban a magyar nemzeti öntudatot élesszük, a hazafias lelkesedést fokozzuk, őket a magyar haza iránti hűsége és szeretetre buzdítsuk.

Felismerte az alkalom fontosságát a tanítók otthonának helybeli köre, midőn agilis iskolafelügyelőnk: Réz Mihály indítványára bizottságot küldött ki a millenniumi ünnepély tervének elkészítése végett. A modus procedendinek több utja vagyon; a főszempont azonban, hogy a határozatban megállapodván az illetékes faktorok, a tervezet mielőbb nyilvánosságra hozassék, hogy a szerepek az ifjúsággal kellően begyakorolhatók legyenek.

Tekintettel arra, hogy a szokásos iskolai majális, valamint az első magyar király: Szt.-István

sohasem volt képes az élet tiszta fehér lapját látni csak a rárajzolódott sötét foltokat.

Nem látott benne semmi szépet; úgy tűnt fel neki, mintha minden csupa visszasság, csupa ellentmondás volna . . . ezáltal harca két ataviszikus ostobaságnak: az elbítéletnek és az érdekek . . .

Egy őszi estén mélyen elmerülve tenérgött az utczákon.

A gázlángok fényében olvadozó hópelyhek csillogtak, s aztán eltűntek, mintha csak keresztül repültek volna a keskeny sugarkéven. Majorossy nézte az eszálló, megsemmisülő pelyheket, a nélkül, hogy figyelt volna rajok, végre egy helyütt, mintha figyelme, mely össze-vissza szágaldó, tárgyatlan gondolatai között filoszott, egy új tárgyon összpontosult volna, ösztönszerűen megállott. A kirkat, köröskörül tele volt aggatva külömb ző nagyságu és kaiberü revolverekkel, melyek neki gyermekkorától kezdve-utópiáit képeztek. Bement az üzletbe, s megvett egy kis ebenfa-ügyü revolvert, s aztán sietett haza . . .

Gyermekkorában érzett, mikor a kis fegyvert otthon apróra megvizsgálta és megtöltötte.

A kéjes öröm azonban, mely a komoly játékszer babrálása közben újain s egész va óján végig reszkett, csak pillanatig tartott. Hamar jóllakott vele, mint mindennel, a mi gyönyörű okozott neki; kedélye egyszerre minden átmenet nélkül elborult; lehangotha a halálos eszköz kísérő kövelsége . . . Olyan helyzetben volt, mint a szaván fogott rhodosi ember; in thesi nagyon szépen elgondolta: milyen helyes, orvellen dolog a halál, de tényleg még az elhatározásig sem jutott el soha. Ugy érezte, mintha a revolver jelenléte neman figyelmeztetné meggyőződésére. Főlelevenedtek és elváltak lelke előtt azok a pesszimisztikus gondolatok,

napja lennének ezen ünnepélyek megtartására, illetve ismétlésére a legalkalmasabb időpontok, igen ajánlatos a programnak lehető rövid idő alatt való megállapítása.

Részünkről szükségesnek tartanók, hogy a millenáris évforduló napja évről évre megünnepeltesék, lehetőleg a nemzetiségek által is. Az évzaredes örömműnnp tárgysorozata lenne pedig a következő:

1. Kezdődik az ünnepély fohászszerű hálaírával Istenhez, hogy hazánkat és nemzetünket egy ezredév viharán keresztül vezérelte.

2. Kölesey: Hymnus-ének. Megnyitó, s az ifjúságot buzdító beszéd kíséretében.

3. Alkalmi óda szavalása, mely után az ifjúság, a millenniumi hymnust énekli.

4. Millenniumi színjáték, ezeréves multunk megjelenítésével.

5. Petőfi Honfi dalának: („Tied vagyok, tied hazám”) énekése, megkapó szövegével.

6. Vörösmarty: Szózat. Éneklik az összes jelenlévők.

7. Záró beszéd.

Az ünnepély magyaros és hazafias szelleme megkivánná, hogy a magyar zene, a nemzeti Géniusz ezen nevezetes alkateleme, egy ilyen epichális ünnepélyén szintén megszólaljon egy e célra alakított ifjúsági zenekar bemutatásában s a maga történeti fejlődésében.

Az ifjúság fizikai képességeinek feltüntetésére alkalmas volna történelmi tornajáték rendezése is.

Sz. István napján az iskola szorgalmas tanulóit közt jutalmul emlékműveket kellene osztogatni (egyik felén: „Szt. István, a magyarok első királya 1000—1038”; a másikon: „Ferencz József, alkotmányos királyunk 1896” felirattal). Nagy jelentősége volna e ténynek, főleg a nemzetiségi iskolák tanulóit között, s e jelentőség fokozódna még és egyik legmegkapóbb epizódja lenne a millenniumi külsőségeknek, ha a kormány részéről intézkedés történne, hogy az összes hazai iskolák tűzzék ki a nemzeti trikolor, rajta a magyar koronával és a felirattal: „Isten áldd meg a magyart!” Igen szép lenne a nemzetiségi iskolákat ilyen zászlókkal ingyen ellátni, vagyis megajándékozni, hogy szabad nemzetünk dicső ünnepén hirdette legyen Kárpátoktól — Adriaig:

„Nagy e nemzet, s e nagy nemzetnek ismét nagygyá kell lennie!”

Ludvigh Béla.

Még egyszer a fizetésjavítás.

Nagyvárad, febr. 2.

Megtörtént. A törvényhatósági bizottság megtette kötelességét és reméljük, hogy a belügyminiszter sem fog a felebbezők álláspontjára helyezkedni, mely a szűkkeblűség és a város jövedelmi

melyek az életet kietlen, tüskés siványnak festették; olyan idegennek tünnek föl most ezek a borongós gondolatok előtte. Mintha a föld kiesnék lába alól, ő kezdene elszakadni a nagy, egyetemes élettől. Mintha magasan állott volna már fölötté, s az elmosódó körvonalokban semmit se látott, mi visszahívá. Fel-fel lött ugyan az eszében, hogy mi lesz anyjából, ha ő meghal, de anyját sohasem szérette annyira, hogy ez a gondolat marasztotta volna. Anyira hatalmába kerítette már az öngyilkosság gondolata, hogy csak halványon ciklizott át eszméinek, hallucinációinak zürzavarán, az a félnék, batoratlan gondolat, mely mindig fogva tartotta, mikor valami új, szokatlan dolgot tett:

— Én istenem, mit is teszek én most?!

Majd, mintha csak a helyzet hasonlósága, az associatio idearum idezte volna fel. Csehov Antalnak egy elbeszélése jutott eszébe, melyet orosz eredetűben olvasott valamikor. A címére már nem emlékezett, a főszemély alakja is elmosódott már, csak az az utolsó momentum maradt meg emlékezetében mikor — Volodja — igen-igen ez volt a hősnök neve szájába fogta a revolver csövét s megrántotta azt a valamit.

Ez a felujult emlék suggerálta teljesen, s megfosztotta az akarat nélküli lelket az ellentállás utolsó szikrájától is; a végzetes ígéret kenyszerítette, hogy ő is úgy tegyen mint Volodja

A csattanást nem hallotta; valami jelentéktelen, fájdalomtalan rangást érzett a nyakában (a golyó, a nélkül, hogy a csigolyákat érintette volna, belevegült a nyakizmokba. Először kiáltani akart, de hangja elfűt a torkára ömlő vérben. Ugy érezte, mintha eszméletlenül volna, de nem tudott magának határozottan szót adni róla, mi történik vele.

Az anya a lövés pillanatában nyitott be, de be

fejlődése iránt táplált tamaskodásnak lehet csak elfogult álláspontja.

Ez az álláspont pedig egy általában fenn nem tartható, mert a szűkkeblűség nem lehet egy erkölcsi testület irányítója sem ebben, sem más kérdésben. A város fejlődését pedig csak azok nem látják, a kik nem akarják, vagy ha akarják is, szűk látókörrel tekintenek a jövőbe.

De vannak még a fizetés-javításnak ezeken kívül más ellenzői is, azok t. i., a kik elvben helyeslik azt, de a gyakorlatban azért nem tartják kivihetőnek ez idő szerint, mert a fedezetül kimutatott közvetett adók természetével bíró illetékek jövedelme csak időleges: egy vagy legfeljebb három évig szedhető és így a közvetlen pótdózszaulak kulcsának felemelése elkerülhetetlen lesz, a miben ők nagy veszélyt látnak a város polgárságára.

Vajjon elfogadható-e ez az aggodalom? Hitünk szerint nem!

Nem pedig azért, mert ha el is fogadjuk a közvetett és közvetlen adók természete közt vitatott különbséget, a közönségre való hatásában eleintén károsabbnak kell felisnernünk a közvetett adókat, mint a közvetlent.

Tény ugyanis, hogy míg a közvetlen adó első sorban a vagyonos osztályt érinti, a közvetett adó a vagyontalant sújtja.

Igaz, hogy mind a két osztály igyekszik adóterhet a másikra áthárítani, de az is kétségbe vonhatlan, hogy az könnyebben sikerül a vagyonos osztálynak, mint a másíknak; de a végeredmény itt is, ott is az, hogy az áthárítás folyamata kisebb vagy nagyobb idő alatt végbe megy és helyre áll a gazdasági egyensúly akár közvetlenül, akár közvetve terheljük is meg egy terület közönségét új adóval.

Hisz elemi törvénye a közgazdasági életnek, hogy a munkabért leginkább az élet-igények befolyásolják. Ha tehát az egyének élet-igényeit közvetett adókkal megdrágítjuk, azok munkáját drágítjuk meg. Vajjon kifizeti ezt a többletet? Nem-e a munka-alkalmak birtokosai, vagyis azok, a kik első sorban volnának érintve, ha az adó a közvetlen beszedés: pótdó alakjában hozatott volna be.

Igen, de azt vetik ez ellen, hogy a közvetett adókat nem csak a város polgárai, nemcsak a mi munkásaink, hanem idegenek, sőt olyan egyének is fizetik p. o. a katonák, a kiknek nem áll módjukban a város munka-alkalmakkal bíró lakóira hárítani a közvetett adókból eredt kiadási többletet.

Nos, hát ez is csak látszólag áll, mert az idegen (és itt különösen azokat kell szem előtt tartanunk, a kik gazdasági okokból keresik fel városunkat) tapasztalván, hogy városunkban az ő költségei a közvetett adók miatt szaporodtak — ezen költség-többletet akár eladott áru árában, annak feljebb emelésével, a kár a beszerzett áruk vásárlási árának megfelelő mértékig való leszori

sem lépett, hanem rögtön futott át a szomszédba az orvosért; az ideges nők módjára meg sem ijedt.

Majorossy, míg az orvos kutaszával babrált szétromosolt izomrostjai között, mondatatlan kínokat érzett; fantasztikus szörnyeteg-ek uszkáltak, valami hullámzó, kocsonyanemű, fehéres anyagban. Ez az undorító pépforma anyag mind közelebb folyt hozzá, s a rettenetes zaurusok karmaikkal belekapaszkodtak a nyakába.

Ez a hallucinatio, melyet a torkába aludt vér, s a seb fájdalom okozott, csak akkor szűnt meg, mikor az orvos befejezte a rövid műtetet.

Majorossy ezalatt elcsendesedett. Valami csodás enyhülést érzett. Homályosan kezdte sejteni a történeteket, hogy valami nagyon nevezetes dolog történt vele, mintha iszonyu mélység szélére rántotta volna vissza valami jószágos izgalom.

Sohasem érezte szívét olyan túlradtnak, mint ebben a pillanatban, mely a műtet metsző, megsemmisítő fájdalmainak visszahatása volt.

Az orvos megérkezett: Az anyának időközönként nagyot dobbant a szíve, s egész idegzetén keresztül cikizott az ijedség sajátos érzete.

Az első pillanatban teljesen átlátta ugyan a helyzetet, de a veszélyt csak most kezdte fokozódó remüléssel fölfogni. Semmit se tudott magának megmagyarázni, s ez mintegy megállította gondolkodását. Az orvos távozta után mind gyorsabban ismétlődtek idegrohamai, végre elájult . . .

Majorossy megpihent, de az áldó, mindenható, nyugalom azonban csak rövid ideig tartott, s enyhét a sebláz halálos öntudatlansága váltotta fel.

A külvárosi házra másnap kitűzték a gyászlobogót és özvegy Majorossyné megrendelte a csinos gyászruhákat,

tásában igyekszik megtakarítani és ha ez neki nem sikerül, felénk se jön többé!

A katona, vagy más ilyen szempont alá eső fogyasztó pedig olyan összeg állván rendelkezésére, mint az előtt, más irányban is kénytelen megtakarításokat eszközölni és pedig ott, a hol könnyebb, p. o. a házbérel, a mi kétség kívül a házbérek leszállítását vonja maga után és így kétségbe vonhatatlan, hogy az áthárítás folyamatának befejeződése után városunk valamennyi polgára zsebéből kerül ki a közvetett adókból eredő jövedelem ép úgy, mint a közvetlen adóknál, mert az áthárítás ezeknél is, de megfordított irányzattal érvényesül.

A különbség csak az, hogy az egyenes adókat a vagyonos osztály — bőszközök birtokában — könnyebben tudja áthárítani, mint a fogyasztási adókat a szegényebb osztály, melynek az áthárításban csak a munkabér vas törvénye áll rendelkezésére.

És így kétségtelen, hogy a város pénzügyi és gazdasági életfejlődésének szempontjából is helyesebb a közvetlen pótdó, mint a közvetett fogyasztási adó behozatala.

És hogy mi mégis első sorban a közvetett adókat kreáltak, annak egyedüli magyarázata csak az lehet, hogy bizva a város fejlődésében, az uralkodó kapitalisztikus irányzat nyomása alatt a gyámoltalanabb osztály vállaira raktuk a terhet, mert biztos tudatában voltunk az áthárítás lehetőségének és annak, hogy egy fejlődő városban még a gyámoltalanabb osztály is energikusabban érvényesítheti az áthárítást.

A helyesebb, szociálisztikusabb irányzat, mely a progresszív adózás elméletét is szülte, a szükségletnek egyenes adó alapján való fedezésére utal bennünket már csak azért is, mert mint fentebb érintettük, e mellett az áthárítás gyorsabb és könnyebb lévén, a közgazdasági egyensúly is hamarabb helyre áll.

Nincsen tehát okunk megijedni attól, ha a fedezetül kimutatott közvetett adók természetével bíró illetékek időközben el is enyésznek, mert azokat a város közönségének nagyobb megterhelése nélkül pótdó utján is beszerezhetjük.

És ha nem riadtunk vissza a város igényeinek kielégítése céljából a gyámoltalanabb osztály révén megszerezni a szükséges fedezetet, annál kevésbbé lehet visszariadnunk annak megszerzésénél a vagyonos osztály közvetített igénybe vennünk.

Dr. S. L.

Óra, ékszer és drágakövek.

ERTLER MÁRKUS

Bémer-tér,

ifj. Kohn Sámuel üzletével szemben.

Új, legelőször bevásárlási forrás!

A századvégi humanizmus.

Nagyvárad, február 2.

Ismerlek szép maszk! Találkozom veled lépten-nyomon, rendkívül mulatok farsangi szellemeskedésed felett.

Ha rongyokba burkolt, éhes koldus keresi fel a házad tájkát és alázatosan könyörög a filléred, vagy egy kis meleg ételért, egyszer, kétszer csak megszánod a nyomorultat, de harmadszor már duzzogsz, hogy még az ebédet sem tudod a rongyosok miatt nyugodtan elkölteni.

Ellenben ha elegáns, uri nők látogatnak el hozzád, hogy a jótékony oltárára te is rakd le a tőled telhető áldozatot, anyagi erődön felül adakozol, csak úgy dobálódzol a koronákkal, hogy lássák, milyen módos, milyen nemeslelkű vagy; hogy neved megörökítve legyen abban a dicsőséges koszoruban, mely „Köszönet-nyilvánítás”, vagy „Jótékony adakozók” cím alatt jelenik meg a lapokban a nyilvánosság előtt.

Ha a feslett, cziczomás erkölcstelenség, brilliántoktól ragyogva, kihívó kacérsággal sétál végig az aszfalton és lenéző vigyorgással mutat rá az egyszerű becsületességre, arcodba szökik a vér és kikelsz az erkölcsi- és világi-rend hivatott képviselői

ellen, de ha akad olyan ideális ember, aki ostorával végig vág az arczátlan, vihogó seregen, megszólalsz rögtön: annyit mégsem érdemeltek; azok is emberek, azok is nők.

Ha meghallod, hogy X. megcsalta a feleségét és a keservesen összekuporgatott vagyont eldözsöli a szeretőjével, nagyon érdekel a piacra került családi titok, kutatsz rögtön a részletek után; kezdenek előtted érdekessé válni a kaland hősei, de egy pillanatra sem jut eszedbe az éjjel-nappal öprengő, siránkozó feleség.

Ellenben, ha a családi boldogság romjai felett kétségbeesett nő magának jogos elégtételt vesz a soha be nem gyógyuló sebekért és boldogságának gyilkosai kellemetlen helyzetbe jutnak, azokat sajnálsz, azokat védeni kezded, hogy mégsem érdemeltek olyan szigorú büntetést.

A becsületes munkában véres verejtéket izzadó, éhező családapát észre sem veszed a kipiperézett társadalom kapuja előtt, pedig százával ácsorognak ott és könyörögnek hozzád, hogy vezesd be legálább a gyermekeiket oda, ahol a földi jókból nekik is jutna egy kicsi, ellenben a börtönbe, fegyházba, vagy a terítőre került tolvajt, csalót, sikkasztót, de sok esetben még a gyilkost is megszánsz és igyekszel nagylelkűen védeni az elbukottat, a bűnöst.

A nagy Galeotto elindul átkos útjára. Huszonnégy óra alatt százával teszi tönkre a mítsem sejtő ártatlan hitvesek, serdülő leányok, köztisztviselők jó hírnevét. Te is meghallod a pikáns érdekes, részleteket; kéjes kíváncsisággal faggatod a pletykahordót, ahelyett hogy leszidnád. És mikor már tele szívta magad a képtelennél-képtelenebb hírekkel, nagyon esudálkozol, hogy a sajtó hallgat, szemet huny. Elnevezed a hírlapokat gyáváknak, részrehajlóknak, ellenben, ha az újságíró biztos adatok alapján leleplezi a gonosztevőket, a slendriánokat; ha nem engedí, hogy az erőszakoskodás diadalt üljön a védtelen ártatlanság felett: akkor újra adod a nagylelkű szánakozót, szidod az újságírókat, aki kegyetlenül járt el embertársával szemközt és erkölcsi halálának ő az okozója.

Botrányosnak találsz, hogy a kártyaszennvedély nemcsak a nyilvános mulató helyeken burjánzott fel, de befurakodott már a legszolidabb társas-körökbe, még a családi szentélybe is, de azért egy óra múlva forgatod az ördög bibliáját és utazol a kebelbarátod zsebére, akinek utolsó forintjai revolverre vannak szánszva.

Ismerek szép maszk! Álarczod alá látok és szemedbe vágom az igazságot. Magad is tele vagy bűnnel, azért véded az erkölcsi halottakat. Aki tiszta, aki a társadalmi rend fentartására törekszik, az már azért is szigorú ítéletében, hogy a szomorú példa követőkre ne találjon.

Mert te uralod manapság a tért, mert te tartod fogva manapság a társadalmat, azért vannak napirenden a szenzációk, azért hoznak naponta elszomorító jelenségekről, tényekről tudósítást a hírlapok.

Tégy egy próbát, dobd el álarczodat, légy igazságos ítéleteidben és akkor meglátod: kevesebb dolgozol akad, nem kell hullatni éjjel-nappal a krokodil-könyveket.

Sarkadi Ignác.

„Millénium utazási és ellátási vállalat“
képvisellete
Nagyváradon Kiss Dávid dohány-különlegességi tőzsdéjében.
Részletes felvilágosítások szívesen szolgáltatnak és előjegyzések elfogadtnak.

Wagner Richárd és a 13 szám.

Sartes híres angol zene-kritikus, kitalálta, hogy a 13 szám Wagner Richárd életében igen fontos szerepet játszott. Lohengrin szerzője 1813. évben született és február 13-án halt meg. Tanháuser megbukott Parisban 1861. év

márczius 13-án és 1895, május 13-án pedig nagy sikert aratott.

A Wagner színház Bayreuthban augusztus 13-án nyitott meg.

A „Wagner Richárd“ név 13. betűt tartalmaz, és a születési év összege 1 + 8 + 3 szintén 13-at ad. Egy általában 13 reuedramát írt a híres szerző Október 13-án a Weber féle „Bűvös vadász“, operát látván, a zenei pályára töltötte el magát.

Weber meghalt, mikor Wagner 13 esztendő volt.

A színház Riga városában a hol Wagner [mint dirigens, legelőször lépett fel 1897. évi szeptember 13 nyitott meg. Tamhäusert 1894. évi április 13-án fejezte be a szerző és Wagner Richárd Szakszóniakól való száműzetése 13 évig tartott.

A Bayreuthban szeptember 13-án volt utoljára. 1883. január 13-án utoljára látogatta meg Wagner Liszt Ferenc Velenczében. Végre a német birodalom megalakítása 13-ik esztendőjében halt meg a nagy zeneszerző.

Rendelet és döntvénytár.

— A mik a közönséget érdeklik. —

VI. közlemény.

Az anyakönyvvezetői tisztség a halottkémi állással összefér. (Belügy m. 100.817—1895. sz.)

Az 1895. október 1-seje után a felekezeti anyakönyvbe tett bejegyzés hitelességgel nem bír. (B. m. 112.790—1895.)

A ki a bevett, vagy törvényesnek elismert vallásfelekezetek valamelyikéből kilépni s felekezeten kívül maradni óhajt, kilépési szándékát egyházközségi lelkészénél jelentse be, az innét nyert bizonyítvánnyal illetékes községének első tisztviselőjénél is jelentse be kilépését, felekezeten (azaz bevett vagy törvényes valláson) kívül maradását, viszont u. azon első tisztviselőnél teendő a bejelentés, ha a felekezeten kívül álló egy bevett, vagy törvényesnek elismert vallásra áttérni akar (vallás-közlök. m. rendelet 56—96. c. sz. a.)

Az országot javításához szükségesek köveknak az országuton vasárnapon végzett törése nem képezi a vasárnap munkaszünet megszegését. (Minszt. tanács: Magy. közgaz. 1896. évi 2. sz.)

Israelita vallásu egyéneknek azon eseteleménye, hogy hitközségi felhatalmazás nélkül öl vagy ölet baromfiakat s azokat elárulja, magában véve nem képez büntetendő eseteleményt, de igen akkor, ha az ölés az israelita vallás által előírt szertartásoknak megfelelő módon végeztetik, vagy a hus kóser-hus gyanánt árusítatik. (B. m. 3638—95. sz. a.)

A nyers szeszöl készített palinka az egészségre akkor ártalmas és áruba bocsátása az esetben képez kihágást, ha a szeszben 20 ezred rész (2 térfogat 1/50) térfogatnál több kozmás olaj van. (B. m. 2801—1895. sz.)

A szerzetesek és lelkészek választói joggal csak az esetben bírnak, ha valamely egyházközségben hivatalos alkalmaztatásban vannak (m. kir. curia 243—95. sz.)

Utlevél nélkül külföldre lépés, illetve utazás nem képez kihágást. (B. m. 3726—1895. sz.)

A mezőőrök javadalmazása holdszám szerint nem vehető ki, hanem a kivetés a földadó után eszközlendő. A terménybeli javadalmazás készpénzre átváltoztatható; a javadalmazás behajtásáról a községi előjáróság tartozik gondoskodni. (B. m. 103660—1895. sz.)

A közös mezőri területbe való beosztás és a közös mezőri javadalmazásához való hozzájárulás alól a 100 holdan alóli birtokosok nem menthetők fel. (B. m. 62175—1895. sz.)

A kegyirői jogosítványból eredő kötelezettségek teljesítése iránt felmerülő kérdések elintézésére a törvényhatósági bizottság sem általában, sem a községi háztartási ügyek keretében nem illetékes. (B. m. 107.636—1895. sz.)

Az állami-adó alól mentesség nem elég jogalap ahhoz, hogy a községi kivetett pótdadó fizetése alól is mentességek az illető. (Magy. közgaz. 3—1896.)

Az iparos-tanonczok és a kereskedő-tanulók iskolája hivatalosan „iparos-tanoncz-iskola“-nak, „kereskedő-tanoncz-iskolának“ nevezendő. (Vall. és közokt. m. 55973—1895. sz.)

Közlő: Sz. J.

A jégországból.

Sporzynski Xáver, egy fiatal lengyel tudós, kit a varsói egyetem Iszlándra küldött, utazásának eredményéről igen érdekes közleményt bocsátott közre.

Iszlánd ősrégi ország s krónikája szerint már a 986. évben ismerte Amerikát, Grönlandot és Labradort s Kolumbus, mielőtt Amerikába vitorlázott volna, Iszlánd szigetén volt.

Ez érdekes ország az 1380-ig katolikus volt, de ez évben Dánia uralkodása óta kerülővén, protestáns lett. Lakosainak száma 70.000. Saját önálló helytartója, országgyűlése, vasut nincs és számos kitűnő népiskolája, teológiai és orvostani akadémiaja és több más közérdekű és jótékony intézményei vannak. Fővárosa Reykiavick. Hírlap az egész Iszlandiában csak két, vagy ebből három a fővárosban jelenik meg. Irni, olvasni nem tudó egyén — akár férfi, akár nő — Iszlánd szigetén nem létezik; egyetlen börtöne üresen áll és az egész fegyveres erőt három rendőr képezi. Lopások vagy rablások szokatlan dolgok és ha mégis előfordul néha egy-egy kihágás, akkor is csak ott történik ez, ahol az európaiak szoktak sűrűbben tartózkodni.

Az egész ország csak tava, zsombék- és jég-hegyekből áll. Erdő nincs. A házak vagy tavából vagy tengeren túlról hozott fából készülnek; fűtőszernek vagy zsombékot vagy szárított trágyát ritkán importált kőszentet használnak.

Feltűnő különlegességei közé tartoznak a meleg források, gejzirek és tűzhegyek. A meleg forrásokban a benszülöttek fürdenek, mosnak, ebből még főznek is.

A sok évi megfigyelés kimutatta, hogy gejzirek lassankint elvesztik hányó erejüket. Majdnem nemzedékről-nemzedékre gyengébbek. Különös az, hogy a szappan feltűnő hatást tesz a gejzirekre: nagyobb mennyiségben dobván bele a szappant kitörést idéz elő. Egy ily kitörés alkalmáról a gejzir a vizet hét emeletnyi magasságba lövelte.

Valamint a gejzerek ugy a tűzhegyek is lassankint kialusznak. A híres Hekla utolsó kitörése 1878. évben volt. Egyáltalában az egész ország rendkívül érdekes; lakosságainak különös jelleme, poétikus hajlamai, patriarchális vendégszeretet, becsületessége és nemes gondolkodása, mindenkire jóleső sajátágosan jóleső hatást gyakorol.

A nyári kirándulás — az európai blazirt emberre nézve — eltekintve az igen érdekes tengeri utazásról, minden tekintetben a legérdekesebbek és legkellemesebbek egyike, amit egy világotutató magának megszerezhet.

Czigány-zene

minden szerdán, pénteken este és vasárnap délután

a „ZÖLDFA“-kávéházban.

Pontos kiszolgálás.

Ismét a szegény-ügy.

Nagyvárad, január 30.

Negyven napja már, hogy Telpó nem hagy alább szigorával. Azok a bizonyos öregemberek, akik olyan jól vissza tudnak emlékezni régen elmult időkre, most az egyszer szegényszemre kénytelenek bevallani, hogy ilyen hosszasan tartó, durva hidegre nem emlékeznek, mint a mostani.

Még ha a nap kidugja is kíváncsi arczát az ólom szürke felhők közül nagy ritkán s derűbe vonja a hóval takart vidéket, még ez a derű is olyan, mint a terítőre fektetett halott ajkán visszamaradt mosoly. Pár pillanatig, mosolynak látod, hanem azután csakhamar észre veszed, hogy az a mosoly fagyaszt.

— Pompás tél — így szól jó meleg szobában a jómódu, akit nem aggaszt a tüzelő fa hiánya — ezt már szeretem. Ha tél, hát legyen tél!

Hanem vannak ám olyanok is, akik nem örülhetnek a télnek; akik fűtetlen szobában fekszenek, kelnek s a kiknek a kegyetlenül kitartó hideg a borzalmak borzalmasságát jelenti.

Orvosaink, akiknek némely része hivatásánál fogva a társadalom minden rétegében megfordul, szívfacsaró jeleneteket tudnak beszélni a külvárosok nyomorgóiról. Férfi, nő, gyermekek nem ritkán egy sötét, kamrának is alig beillő, piszkos szűk helyiségben huzodnak meg betegen, elhagyatottan, tüzelő fa, néha kenyér nélkül.

Kerületi orvosaink tapasztalják különösen, mily sok a szegény ember Nagyváradon! Ók látják nap mint nap, mennyi lény küzd itt a legborzasztóbb nyomorral! Az özvegyen elmaradt, sok gyermekes anya, aki a legszorgalmasabb munkával sem képes a maga és gyermekei részére megkivántató legzükségesebbeket beszerezni; az elesett agg, ki 60-70 vagy több évvel valón már alig bírja vonszolni tagjait, nem hogy dolgozni képes volna: mindezek méltán megérdemelnék, hogy az emberi könyörület — különösen tél idején — feléjük fordulna.

Nem mondjuk mi, hogy közönségünk nem könyörülő, nem adakozó; távol van tőlünk vádat emelni városunk tehetőséi ellen, de mégis — mint már tettük — szabad legyen felhívni illetékes köreink figyelmét a szegény-ügyre, melynek rendezése már-már elodáztatatlanná vált.

Nagyon szép az, hogy a Főutczán Auer-égekét alkalmazunk, hogy a vasutakon érkező idegenek lássák a mi városunkat villanyszerű fény mellett, ha mindjárt csak kis részletben is; nagyon helyes lehet némelyek nézete szerint, hogy a kis piac-tér intenzívebb gázvilágítást nyerjen; de míg vannak sötét utcákban önhibájukon kívül nyomorgó szegények: addig kár fényeskedni akarni!

Urak! ismételve kérve-kérünk — rendezzék a szegény-ügyet, mert ha nem rendezitek, hova-tovább mind jobban fog az terjedni, mint a gondozatlan testen a sob.

Nagyvárad-város lakossága szépen növekedik; de mi azt hisszük, hogy a növekedés kívülről jő s ezen kívülről jövők között találunk az olyan, akik ide csak elősködni jön a mi nyakunkra.

Egy egyszerűen szervezett bejelentési hivatal felállításával ezen is lehetne segíteni.

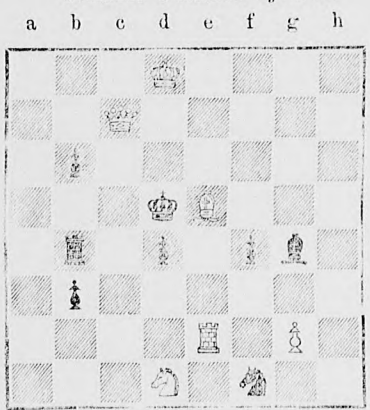
Scor Pio.

Heti sakkszemle.

Rovatvezető: Gesztési Ödön. — 6. feladvány.

Csipkés Árpádtól Csikszeredán.

Gesztési Ödönnek ajánlva.

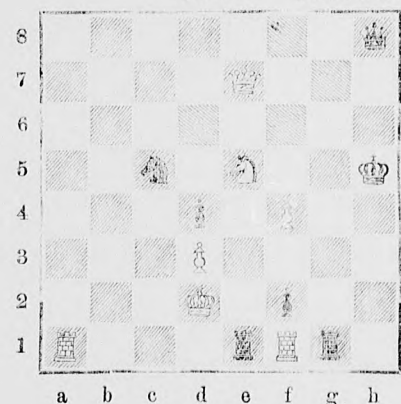
Világos

indul s 3-ik lépésre mattot ad.

4. végjáték.

London, 1823.

Sötét: Cochrane.

Világos: Mouret.

Világos 3 lépéses mattot jelent.

- 1. V e7-g5+ B g1 : g5
- 2. B f1-h1+ B e1 : h1
- 3. B a1 : h1+ matt.

Gyönyörű befejezés, mely a legszebb problémának is esületére válnék.

11. játszma.

A Charousek-Exner matcheből

Játszották a „Budapesti sakkör“-ben 1895. decz 27-én.

Elhárított királycsel.

- Világos: Charousek Rezső.
- Sötét: Exner Győző.
- 1. e2-e4 e7-e5

- 2. f2-f4 F f8-c5
 - 3. H g1-f3 d7-d4
 - 4. c2-c3 H g8-f6
- Itt F c8-g4 az egyedüli kielégítő folytatás.
- 5. f4 : e5!*) d6 : e5

*) A Handbuch fitt d2-d4-gyel folytatja, mi azonban nem kielégítő. Cordel d2-d3-at ajánlja. A szövegben történet lépés azonban — mint látszik — még jobb, mert világost határozottan előnybe hozza.

- 6. H f3 : e5 0-0!
 - 7. d2-d4 F c5-b6
- F d6-ra következett volna: 8. H e5-f3, H f6 : e4, 9. F f1-d3, 10. 0-0-val kapcsolatban kitűnő játékkal. H f6 : e4-re pedig 8. F c1-f4! F c5-d6, 9. F f1-d3, H e4-f3 10. 0-0-val kapcsolatban igen szép játékkal.

- 8. F c1-g5 B f8-e8
- 9. H b1-d2*) c7-e5

F f1-c4 rossz lett volna B e8 : e5! miatt.

- 10. F f1-c4 F c8-e6
- 11. F c4 : e6 B e8 : e6
- 12. H e5-g4 c5 : d4
- 13. F g5 : f6 B e6 : f6
- 14. H g4 : f6+ V d8 : f6
- 15. V d1-f3 d4 : c3
- 16. b2 : c3 V f6-e7
- 17. H d2-c4 F b6-e5
- 18. 0-0-0 H b8-c6
- 19. B d1-d5 b7-b5
- 20. H c4-b2 H e6-e5
- 21. V f3-h5! f7-f6
- 22. V h5-d1! B a8-e8
- 23. V d1-b3 H e5-c4
- 24. H b2 : c4 b5 : c4
- 25. V b3-c2 F e5 : a3+
- 26. K c1-d2 f6-f5
- 27. B d5 : f5 B e8-d8+
- 28. B f5-d5 V e7-g5+
- 29. K d2-d1 B d8 : d5
- 30. e4 : d5 V g5 : d5
- 31. V c2-d2 V d5-h5+
- 32. V d2-e2 V h5-d5+
- 33. K d1-e1 h7-h6
- 34. B h1-f1 F a3-d6
- 35. g2-g3 F d6-e5
- 36. B f1-f3 F e5-f6
- 37. B f3-e3 V d5-h1+
- 38. V e2-f1 V h1-d5
- 39. V f1-f3 V d5-b5
- 40. V f3-e4 V b5-c5
- 41. h2-h4 K g8-h8
- 42. K e1-f1 V c5-b6
- 43. K f1-g2 V b6-b2+
- 44. K g2-h3 V b2-e1
- 45. V e4-f3 Sötét följárja.

V c1-b1 után g3-g4 s aztán g4-g5 dönt. Világos 2 óra 1 p. Sötét 2 óra 35 y.

(jegyzetek Charousektól.)

12. játszma.

Szentpétervár, 1896. január 4.

Elhárított vezéresel.

- Világos: Pillsbury.
- Sötét: Lasker.
- 1. d2-d4 d7-d5
- 2. e2-c4 e7-e6
- 3. H b1-c3 H g8-f6
- 4. H g1-f3 c7-c5
- 5. F c1-g5 e5 : d4
- 6. V d1 : d4 H b8-c6
- 7. V d4-h4 F f8-e7
- 8. 0-0-0*) V d8-a5

- 9. e2-e3 F e8-d7
- 10. K e1-b1 h7-h6
- 11. c4 : d5 e6 : d5
- 12. H f3-d4 0-0
- 13. F g5 : f6 F e7 : f6
- 14. V h4-h5 H c6 : d4
- 15. e3 : d4 F e7-e6
- 16. f2-f4 B a8-e8
- 17. f4-f5 B c8 : c3!

Szép és correct minőség áldozat. 18. f5 : e6*) B e3-a3!

- 19. e6 : f7+ B f8 : f7
- 20. b2 : a3 V a5-b6+
- 21. F f1-b5*) V b6 : b5+

*) E lépés célja a vezért a d4 mező irányáról elteríteni s időt nyerni a bástyák játékba hozatalához. 22. K b1-a1 B f7-e7

- 24. B h1-d1* B c4-c8
- * B d4 : fenyegetett.
- 25. V h5-f5 V b5-c4
- 26. K a1-b2* B c3 : a3!
- * B c1-f fenyegetett.
- 27. V f5-e6+ K g8-h7
- 28. K b2 : a3 V c4-c3+
- 29. K a3-a4 b7-b5+
- 30. K a4 : b5 V c3-c4+

v következő lépés matt. A Lipschütz-Showalter-féle matche Showalter győzelmével végződött. Összesen 14 játszmát váltott a két mester, melyből Showalter nyert 7-et, Lipschütz 4-et és 6 remis maradt.

Bécsben nagyobb szabású sakkverseny folyik most a „Wiener Schachgesellschaft“ helyiségében, melyben következők vesznek részt: Albin, Englisch, Fenzl, Halprin, Horvitz, Judd, Mandelbaum, Marco, Schlechter, Schwartz, Weiss Miksa és Ziacl. A miut látjuk 4-5 játszmán kívül a többi mind kiváló mester, kik már számtalan versenyben vettek részt.

A díjak: 400, 250, 200 és 150 koronában vannak megállapítva.

A szentpétervári négyes verseny befejeződött. Az első díjat (1000 márka) 11 1/2 egységgel Lasker nyerte meg. A másodikat (600 márka) 9 1/2 egységgel Steinitz, a harmadikat (400 márka) 8 egységgel Pillsbury s az utolsót (200 márka) 7 egységgel Csigorin. Ezenkívül még a játszmákért is kaptak elég tekintélyes összeget a mesterek, így Lasker; 980 márkát, Steinitz 880-at, Pillsbury 780 és Csigorin 740 márkát. A versenyre még visszatérünk s legközelebb hosszabb cikkekben fogjuk megírni.

A Wöber-féle éttermet
az előnyösen ismert főpincér:
ROSNER PALI
vette át.
Kitűnő ételek, italok, előzékeny kiszolgálás.
A vasut mellett.

A heti krónikából.

— Részletek. —

Ezer ember közül találkozik egy, aki erre a koldus-argumentumra: »Nekünk is élni kell«, azt feleli: »Minek?« Tudtuk mi azt eddig is, hogy a pálinkavás nem valami tulságosan eékölesös dolog, de mikor szót emeltünk ellene, azt a választ kaptuk a pálinkamérők részéről: »Nekünk is élni kell!« A miniszter most felelt rá: »Minek!« s az eddig is tulságosan korlátolt italmérsi engedélyt, csaknem megközelíthetlenné teszi az új sánczokkal. Az engedélyt nemhogy kiterjesztendé, hanem még azoktól is megvonja, akiknek eddig megadta. Hogy az alsó néposztály erkölcsének kedves-e az italmérők existenciájának áldozata — nem tudjuk; hogy tényleg használ-e az erkölcsöknek — nem hisszük.

A hét csendjét megint felriasztotta egy fegyverdurránás. A szenzációra éhes publikum sietve nevezett fel: »Ki az? Adópénztárnok — — bizonyosan sikasztott!« — s szinte rosszul esett neki, hogy csalódott: »Mi más oka lehet egy adópénztárnok öngyilkosságának, a sikasztáson kívül!«

Lett legyen bármilyen oka, tényleg nagy bátorság kellett hozzá, hogy szembesüljön az előítélettel, mely eleve készen tartotta számára a sikasztás condicio sine qua non-ját.

Végre-valahára ténynyé válik már a női ipariskola eszméje. Méltányolták, méltányoltuk már a jelentőségét. A szegény leánynak, ki egyedül áll a világban, támaszul adja — önmagát, megmenti attól — ha nem is akadályozza meg — hogy életének feláldozza becsületét. Ha szellemeskedni akarnék, azt mondanám, hogy kiszáritják a mocsarakat, melyekbe eddig a szegény proletárnők menthetlenül elsüllyedtek. Az intézmény mindenestre méltó pendant-ja a Wlassics nő-emancipációjának.

A díjnokok a szegény díjnokok — hát ezután már nekik is lesz penziójuk. Talán ők maguk sem örülnek jobban neki, mint mi. Tűnik az az égbekiáltó aránytalanság, hogy a díjnok százszor annyi

dolgaért, a legfőbb hivatalnok kapja a száz-szor annyi fizetést. Ugy vagyunk ezzel a ténnyel, mint a nagyon jót induló regényvel; nagyon szeretnők a folytatását.

Valóságos Röntgen-kultusz keletkezett a wüzburgi professzor fölfedezése óta,

A fölfedezés pedig határozottan nem pozitív fontosságu, sőt mint rebesgetik nem is új. Nagyon szeretnők, hogy betöltse (állítólagos) hivatását, de tartunk tőle, hogy — lejárja magát, mint a legtöbb simplex szenzáció.

A Magyar Osztály Sorsjáték
sorsjegyei
K. FRANKL MARI
tőzsdeüzletében (Keresk delmi csarnok palotája) még a húzások napján is kaphatók.

Felölts szerkesztő és laptulajdonos: **Sarkadi Ignác.**
Főmunkatárs: **Rác Mihály.**

Biharmegyei vásárnapár.
Heti vásárok.

Álmosd, szerdán.	M.-Csöke, szerdán.
Bárand, kedden.	Margitta, pénteken.
Beel, szerdán.	Mieske, csütörtök.
Belényes, csütörtök.	N.-Bajom, pénteken.
B.-Ujfalu, csütörtök.	N.-Bárod, hétfőn.
B.-Füspöki,	N.-Leta, csütörtökön.
B.-Büszörény, csütörtök.	N.-Szaionta, pénteken.
Cséffa, csütörtök.	N.-Várad, kedd és péntek.
Csökmő, szombat.	Ókány, szerda.
Derecske, csütörtök.	Ókrös, kedd.
Diószeg, szerda.	Pisknit, szerda.
Élesd, csütörtök.	Sarkad, csütörtök.
Ermihályfalva, csütörtök.	Szatárd, szerda.
Feketeó, hétfő.	Szent-lobb, hétfő.
Félegyháza, csütörtök.	Szekelyhid, péntek.
Hajdu-Bagos, szombat.	Széplak, kedd.
Henczida, szerdán.	Tenke, hétfőn.
M.-Keresztes, szerdán.	M.-Telegd, péntek.
Kis-Marja, hétfőn.	Torda, hétfő.
Komádi, péntek.	Zsáka, szerda.
Kötegyán, hétfőn.	Vasköh, szombat.

Országos vásárok:

B-Diószeg február 2., Szalárd február 2., Vasköh február 7., Belényes február 13., Nagyszalonta február 15., Székelyhid február 19., Élesd február 29. és márcz. 1.

Meghívó.

A Biharmegyei-Takarékpénztár Nagy-Váradon XXIV. évi

rendes közgyűlését

1896. évi február hó 3-ik napján d. u. 3 órakor

az intézet saját üzlethelyiségében Kossuth Lajos utca 19—20 sz. a. tartja meg, amelyre a t. cz. részvényesek ezennel meghívotnak.)*

Tárgysorozat:

1) Az igazgatóság évi jelentésének tárgyalása, a legközelebb lefolyt évi számadások és mérleg felett, a felügyelő bizottság jelentése alapján határozat hozatala, az osztalék megállapítása, és felmentvény megadása iránti intézkedés.

2) Az alapszabályok 61 és 77 §-ainak módosítása.

3) A felügyelő bizottságnak (5 rendes és egy póttagnak) a gy. évre való megválasztása, és a választmánynak az alapszabályok 72 §-a értelmében leendő kiegészítése.

Miről a t. cz. részvényesek azzal értesítettek, hogy az évi mérleg a felügyelő bizottságnak arra vonatkozó jelentése kapcsán, a takarékpénztár üzlethelyiségében a részvényesek által mártól kezdve megtekinthető, és kívánatra nekik nyomtatott példányban kiadatik.

Nagyvárad, 1896. január hó 28 napján.

A Biharmegyei-Takarékpénztár igazgatósága.

143 2—0
*) Az alapszabályok 46 §-a alapján „Minden részvél nyes ki a közgyűlésen részt akar venni, tartozik 3 napra a közgyűlést megelőzőleg részvényeit a **társaság pénztáránál**, vagy **Budapesten. A Pesti agyar kereskedelmi banknál** V. Dorotya u 1 sz. a. letenni, hol az öt illető szavazat számát előtűntetű, és belépti jegyül is szolgáló térítvénynyel láttatik el. Ugyan ez áll a meghatározottakra nézve.”

VASUTI KÖZLEKEDÉS.

Gyorsvonatok.			
Indulnak:		Érkeznek:	
Nagyvárad—Budapest.	Budapest—Nagyvárad.		
Velenceze indul 2 14 8 33	Nagyvárad érke 2 12 7 08		
Nagyvárad ind 2 26 4 43			
Nagyvárad—Kolozsvar.	Kolozsvar—Nagyvárad.		
Nagyvárad ind. 2 20 7 15	Nagyvárad érke. 2 19 8 38		
	Velenceze érke. 2 14 8 33		
Egyéb vonatok.			
Indulnak:			
Nagyvárad—Budapest.			
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.
Velenceze indul	10 37	11 10	—
Nagyvárad i. dul	11 04	11 32	2 22
Nagyvárad—Szeged.			
	Sz. v.	V. v.	Sz. v.
Nagyvárad indul	4 25	7 30	10 20
Nagyvárad—Kolozsvar.			
	Személyvonat	V. v.	
Nagyvárad indul	2 06	3 58	12 05
Velenceze indul	2 30	4 05	12 14
Nagyvárad—Arad.		N.-Várad—Köt—Gyoma.	
	Sz. v.		Sz. v. V. v.
Nagyvárad i. d.	4 25	Nagyvárad ind	6 55 1 40
Nagyvárad—Ermihályfalva.		Nagyvárad—Belenyes—Vasköh.	
	V. v. V. v.		V. v. Th. v.
Nagyvárad ind.	6 45 4 35	Nagyvárad ind.	4 25 1 45
		Velenceze indul	4 38 2 01
Érkeznek:			
Budapest—Nagyvárad.			
	Sz. v.	V. v.	Sz. v.
Nagyvárad érkezik	1 48	7 15	3 42
Velenceze "	2 12	—	4 04
Szeged—Nagyvárad.			
	Sz. v.	V. v.	Sz. v.
Nagyvárad érke.	9 32	8 30	5 30
Kolozsvar—Nagyvárad.			
	Személyvonat	V. v.	
Velenceze érke.	10 37	11 10	7 51
Nagyvárad érkezik	10 44	11 17	8 00
Arad—Nagyvárad.		Gyoma—Köt N.-Várad	
	Sz. v.		V. v. V. v.
Nagyvárad érke.	9 31	Nagyvárad érke.	10 05 8 00
Ermihályfalva—Nagyvárad.		Vasköh—Belenyes—Nagyvárad.	
	Vegyes v.		V. v. Th. v.
Nagyvárad érke.	8 10 1 14	Velenceze érke.	10 54 8 58
		Nagyvárad érke.	11 05 9 09

A vastagabb számok az esti 6 órától reggeli 5 óra 50 p-ig terjedő **éjjeli időt** jelzik.

N.-Várad város rendőrkapitányi hivatalától.

1447—896. rkp. sz.

Arverési hirdetmény.

Klein M. Kossuth utca 9 sz. alatt létező kézi zálog üzletében (Kossuth Lajos utca 9. sz. a.) **1896. évi február 12 és 13 napján d. e. 8 órától kezdődőleg** árverést fog tartani, mely alkalommal 637 drb elzalogosított tárgy fog eladatni. Az iparhatóság részéről az árverésnél felügyeletet az 1881. évi XIV. t. cz. 17 §-a értelmében Szabó Gábor rbiztos fogja teljesíteni.

Árverési feltételek: a vételár azonnali kifizetése és a megvett tárgyak rögtön elvitele.

Az elzalogosítók az árverésről azon figyelmeztetéssel értesítettek, hogy az árvezés alá bocsátandó tárgyak tétel számai ugy a rendőrkapitányi hivatal hirdetési tábláján, mint a kézi zálog üzlethelyiségnek ajtaján kifüggesztett jegyzékből meg tudhatók.

Nagyvárad, 1896. január 28-án.

ifj. Rimler Károly,
rendőrkapitány.

N.-Várad város rendőrkapitányi hivatalától.

1488—96. rkp. sz.

Arverési hirdetmény.

Ertler Márkus Bémer téren létező kézi zálog-üzletében (Bémer téren) **1896. évi február 19 napján d. e. 8 órától kezdődőleg** árverést fog tartani, mely alkalommal 336 drb. elzalogosított tárgy fog eladatni.

Az iparhatóság részéről az árverésnél felügyeletet az 1881. évi XIV. t. cz. 4 §-a értelmében Mertz Antal rbiztos fogja teljesíteni. Árverési feltételek a vételár azonnal kifizetése és a megvett tárgyak azonnali elvitele.

Az elzalogosítók az árverésről azon figyelmeztetéssel értesítettek, hogy az árverés alá bocsátandó tárgyak tétel számai, ugy a kapitányi hivatal hirdetési tábláján, mint a kézi zálog üzlethelyiségnek ajtaján kifüggesztett jegyzékből meg tudhatók.

N.-Várad, 1896 január 29-én.

ifj. Rimler Károly,
rendőrkapitány.

Legnagyobb kereskedelmi- és műkertészet az országban.

a nagyvárad-velencezei

műkertészeti- és rózsatelep.

Sürgöny-czim:

Műkertészeti-telep Nagyvárad.

Virág-csarnok:

Nagyvárad, Fő-utca (Bazár-épület.)

☎ Telefon-összeköttetés. ☎

Élő virágokból csokrok.

Csokrok: Mennyasszonyi, koszorulányi, báli vagy bármely alkalmi szép berlini papirtartóval 1 frttól 3 frtig.

Csokrok: atlasztartóval 3 frt 50 krtól 6 frtig.

Csokrok: a legfinomabb kivitelben finom selyem tartókban 8 frttól 12 frtig, rózsá-, szegfü és Camé-liákból, a mi ezelőtt 15—20 frtba került.

Csokrok: a legnagyobb mintának, a legújabb párisi minta szerint a legfinomabb selyem csipke és atlasztartókkal 18—25 frtig, a mi ezelőtt 40—50 frtba került.

Élő virágokból koszoruk.

Koszoruk: igen szép, tartós zöldek és szép virágokból díszítve 1—3 frtig.

Babékoszoruk: ovál vagy kerek alakban, igen szép virágokból díszítve 2—5—10 frtig.

Ficus és Magnolia koszoruk: a legnagyobb mintájuk a legértékesebb és legfinomabb virágok és palma-lombokkal díszítve 10—25 frtig, a mi ezelőtt 35—40 frtba került.

Ugy a helybeli, mint a vidéki megrendelések teljesítésére kiváló gond fordítatik s a pontos elküldésért szavatosság vállalatik.

Azonkívül mintegy 50,000 drb szemzés által nemesített magas törzsű rózsá van készletben, mintegy 600 fajban. Egy éves nemesítésű drbja 35 kr, 2 éves kiváló szép koronával, darabja 60 kr. 60,000 drb gyöker nemes (vurcel echt) egy éves darabja 15 kr, 2 éves kiváló nagy bokrok drbja 30 kr., melyekről részletes faj és árjegyzék bérmentve kívánatra azonnal megküldetik.

A „Nap“ forog a „Hold“ körül.

Tudomásomra jutott, hogy a „Nap“ kihordója több helyen úgy adta ki magát, mint az én megbízottam, és használhatatlan kőolajával az én „Hold“-petroleumom reno-méját akarta csorbítani.

Ennélfogva felkérem a tisztelt vevő-közönséget, sziveskedjék a kihordó-kocsikat megfigyelni és csak akkor vásárolni, ha a kocsiu a „hold“ felirat és jelvény ol-vasható.

A „HOLD“-petroleum a legtisztább és legolcsóbb, azzal nem lehet versenyezni; literje házhoz hordva 18 krajczár.

Breitner József,

Pável-utca.

Első n.-váradai műszaki szappangyár.

Palkovics Fülöp és Társa N.-Várad.

Gyártótelep: Rózsa-utca 100/2. a tüztöltő laktanyával szemben.

Iroda: Pecze-utca, Günsberger-ház.

Telefon-összeköttetés.

Tisztelettel értesítjük a kereskedő urakat, hogy az iparhatóság gyártmányunkat kiküldött ügyé-ze által megvizsgáltatván. 8368/95. sz. a. hivatalosan igazolta, hogy mi az

Első nváradai műszaki szappangyár

czimet jogosan használhatjuk.

Gyártmányunk csakis **vegytiszta zsira-déket** tartalmaz, **ment minden káros anyag-tól**, ezért szaporább és legolcsóbb

Gyárunk kitűnő berendezése folytán bármily tömeges megrendelésnek képesek vagyunk megfelelni

Gyors, pontos és lelkiismeretes kiszolgálást biz-tositva, kérjük a kereskedő urak b. pártfogását és jegyzünk

kiváló tisztelettel. 1-13

Első nagyváradai műszaki szappangyár.

PALKOVICS FÜLÖP és TÁRSA.

KIRSCHNER és DEUTSCH

Nagyvárad.

Szállítási üzlet

Kossuth Lajos-utca 19-20.

Mindennemű szállítmányok pontosan és ju-tányosan eszközöltetnek.

Ajánlja költözködéésre és butorszállításra al-kalmas butorszállító kocsijait.

TELEFON.

Királyerdői faipar és dobrest-vidaréti vasut-vállalat

JIRASZEK és KRAUSZ.

Nagyváradai képviselő:

Haris Mór, Staroveczky-utca 42.

Tűzifa-telep:

Várad-Velence, pályaudvar.

Ajánl száraz kitűnő minőségű

72 **h a s á b o s**

cser, gyertyán és bükk

tűzifát

nagyban és kicsinyben házhoz szállítva **legjutányosabb ára-k** mellett.

Megrendeléseket elfogad:

a fenti képviselő-ér Staroveczky-utca 42., továbbá

Kádár és Kiss fűszerüzlete, Fő-utca.

Kádár és Kiss fűszerüzlete, Kishíd, Bémer-tér.

Kiss Dávid dohánytőzsdje, Fő-utca.

Tűzifa-telep, Várad-Velence, pályaudvar.

Vállalati igazgatóság, Dobrest.

TELEFON.

Nemes faj-almákat

ajánl

Szabó István

Mezőtelegd.

Bérmertve 5 kilós posta-csomagokban **1 frt 80 kr utánvétellel.**

A „Fekete-Sas“ nagytermében

ma hétfőn 3-án este

7 és fél órakor

csak két szenzációs előadás

HOMES & Mme. FEY

és DAVENPORT kisasszony

világhírű művészek által rendezve.

Titokzatos, meg nem fejthető kísérletek a psycho-logian amnestika gondolatátvitel, spiritizmus és sonnambulismus köréből.

Helyárak: Körszék 1.50 kr., számozott hely 1 frt., II. hely 50 kr., kaftona- és deákjegy 30 kr., karzat 20 kr.

Jegyek előre válthatók **Laszky Ármán** könyv-é papir kereskedésében, vasárnap délután a „Fekete Sas“ szállodában.

WEINSTOCK, SPITZ, GRÜNBERGER

első nagyváradai szoba-, czég-, czimfestő- és mázoló-társaság

Nagyváradon, Fő-utca, a Széchenyi-szálloda épületben.

A mai kor igényeinek megfelelő

festészeti műterem.

Szoba-, czég-, czimfestő- és mázolási munkák elvállaltatnak.

Templomok, termek, kávéházak és magánlakok festésénél művészies kivitelű márvány-utánezatokat és aranyozásokat állítunk elő.

Különlegességek üveg-czégtaéblákban és czimfestésekben.

Különféle feliratok és festmények fal, vászon, fa- és bádog-lemezekre.

Czimerek festése, zászlók és szalagfeliratok, e szakhoz tar-tozó összes díszítési munkálatok.

Tapeta és papír-maché raktár.

Kész olajban festett czimerek kaphatók és kölcsön adatnak.

Minták és vázlatok kívánatra díjmentesen.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

A legolcsóbb és legjobb

festék-áru

nagykereskedés.

Az anyag tartósságáért, tisztaságáért kezes-séget vállalunk.

Száraz és saját készítményü tisztán kezelt, olajban tört **festékek**, kitűnő minőségű

szobapadló-fénymázak, angol lakkok, kenczék (firniss).

Legjobb fajta ecsetek, aranyozó kellékek,

házi kezeléshez szükséges anyagok,

kellő utasítással, színvegyítések tetszés szerint.

Tisztelettel

Weinstock, Spitz, Grünberger.

1-13